

BOLIDEN ODDA AS
Eitrheimsneset (JE)
5750 Odda

Oslo, 28. september 2022

Deres ref.:
Kristin Holsen Børve

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/180
2022.0362.miljodir

Saksbehandler:
Ole Jakob Birkenes

Rapport etter tilsyn 29. august - 31. august 2022

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos BOLIDEN ODDA AS (virksomhetsnummer: 973166395).

Rapporten består av fire deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet, og hva dere må gjøre
- Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet, og hva dere må gjøre

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i [del 2](#).

Miljødirektoratet avdekket avvik som dere må rette snarest

Miljødirektoratet avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Virksomheten har overskredet tillatelsen for arsen til vann
- Avvik 2: Virksomhetens tanklagring av farlige kjemikalier har enkelte mangler
- Avvik 3: I forbindelse med gravearbeider i forurenset grunn er det ikke utarbeidet sluttrapport
- Avvik 4: Virksomhetens rutine for varsling av uhell er mangelfull
- Avvik 5: Virksomhetens rutine for håndtering av elektrofilterstøv er mangelfull

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

BOLIDEN ODDA AS må snarest rette opp avvik. Dere må sende Miljødirektoratet en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen 24. november 2022.

Dere må betale gebyr

BOLIDEN ODDA AS må betale et gebyr på 105 000 kr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til post@miljodir.no ved Ole Jakob Birkenes. Merk svaret med saksnummer 2022/180 og tilsynsnummer 2022.0362.miljodir.

Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomheten har overskredet tillatelsen for arsen til vann

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven vilkår om utslipp til vann, utslippsbegrensninger punkt 3.1.1

Beskrivelse av krav

Virksomheten har tillatelse til å slippe ut 62 kg arsen pr år til sjø fra Hg-rens.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

I 2021 slapp virksomheten ut 118,9 kg og har så langt i 2022 sluppet ut 110 kg arsen. Virksomheten har tidligere varslet om overskridelsene. Virksomheten opplyser at økningen i utslipp i stor grad skyldes økt arsennivå i råvarene virksomheten bruker. Virksomheten opplyser videre at det forsøkes ulike tiltak for å redusere arsenutslippet. Videre antas det at pågående prosjekt med ombygging av virksomheten inklusive renseanlegg vil kunne bedre rensgraden.

Avvik 2: Virksomhetens tanklagring av farlige kjemikalier har enkelte mangler

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- forurensningsforskriften § 18-6 bokstav g
- forurensningsforskriften § 18-6 bokstav c

Beskrivelse av krav

Tanker som inneholder stoffer som er væske ved normalt trykk og temperatur skal ha et effektivt oppsamlingsarrangement som minst rommer tankens volum og som tåler de aktuelle kjemikaliene eller det farlige avfallet. Når oppsamlingsarrangementet omfatter flere tanker, skal kapasiteten minst tilsvare 110 prosent av den største tankens volum.

Tanker og rør skal merkes med innhold og annen relevant informasjon på godt synlige steder. Merkingen skal være tydelig og lett forståelig både for personell som arbeider i bedriften og for eksternt beredskapspersonell.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

I oppsamlingsbasseng for svovelsyretanker var dreneringsventil plassert i åpen posisjon. I forkant av ventilen er det plassert en ledningsevnesensor som vil gi signal som stenger ventilen ved deteksjon av ledende væske som svovelsyre. Oppsamlingsbasseng skal være en barriere uavhengig av funksjonen til andre barrierer. Dersom oppsamlingsarrangementet har en ventil, for eksempel til drenering av regnvann, skal denne alltid holdes stengt utenom under drenering. Videre skal tanker og rørledninger være merket med innhold. Observert merking var generelt mangelfull. Virksomheten var oppmerksom på forholdet og retting var initiert

Avvik 3: I forbindelse med gravearbeider i forurenset grunn er det ikke utarbeidet sluttrapport

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven vilkår om grunnforurensning og forurensede sedimenter punkt 5.1.6

Beskrivelse av krav

Miljødirektoratet er myndighet for graving i forurenset grunn, jfr tillatelsens punkt 5.1 som sier at forurensningsforskriften kapittel 2 ikke gjelder og at graving og forurenset grunn krever tillatelse etter forurensningsloven § 11 fra Miljødirektoratet.

Virksomheten har tillatelse til å utføre mindre gravearbeider, der massene ikke overstiger 500 m³ og hensikten er noe annet enn opprydding i grunn eller grunnvann uten å søke forurensningsmyndigheten (Miljødirektoratet) om tillatelse, dersom nærmere angitte vilkår i tillatelsens punkter 5.1.1 til 5.1.6 overholdes.

Et av kravene som stilles er at det skal utarbeides en sluttrapport fra arbeidene. Punkt 5.1.6 i tillatelsen spesifiserer rapportens innhold.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Under tilsynet redegjorde virksomheten for arbeider i forurenset grunn som krever tillatelse og mindre arbeider som er utført uten tillatelse.

Virksomheten opplyste om et arbeide med dieseltank ved lokasjonen 29,5 og et arbeid med trafostasjon. Begge arbeidene ble slutført i 2020.

Under tilsynet kunne ikke virksomheten fremvise sluttrapport for disse to arbeidene.

Avvik 4: Virksomhetens rutine for varsling av uhell er mangelfull

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- storulykeforskriften § 13
- internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7

Beskrivelse av krav

Den ansvarlige for storulykevirksomheten skal så snart som praktisk mulig etter at en storulykke har inntruffet, underrette tilsynsmyndighetene. Den ansvarlige skal også underrette tilsynsmyndighetene om ulykkeshendelser og tilløp til ulykkeshendelser som under ubetydelig endrede omstendigheter kunne ha ført til storulykke.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten har rutiner for rotårsaksbehandling av hendelser hvor også potensialet for hendelsen inkluderes. Videre er det også en rutine for "Vurdering av varsling ved utslipp til luft, sjø og grunn" hvor det beskrives at virksomhetens ved større hendelser inklusive det som blir definert som storulykker skal varsle rette myndighet.

Det kommer ikke fram i rutinen at også hendelser som under ubetydelig endrede omstendigheter kunne utviklet seg til en storulykke (potensiale for å bli en storulykke) skal rapporteres til storulykkemyndighetene (ved DSB). Kravet om rapportering vil for øvrig gjelde innenfor alle områder hvor hendelser som omfattes av storulykkeforskriften for eksempel brann, tap av liv med flere.

Avvik 5: Virksomhetens rutine for håndtering av elektrofilterstøv er mangelfull

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7
- forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (Reach), artikkel 18
- tillatelse til forurensende virksomhet or Boliden Odda AS, sist endret 9. august 2022, punkt 6

Beskrivelse av krav

Alle virksomheter som produserer, importerer, omsetter eller bruker kjemikalier i Norge plikter å ha et systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (internkontroll). Internkontrollforskriften gir bestemmelser om hva internkontrollen skal inneholde, og hva som skal dokumenteres skriftlig, jf. § 5 annet ledd punkt 1-8.

Virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Etterfølgende brukere som bruker et stoff som er registrert som et transportert isolert intermediat skal bruke intermediatet i tråd med bestemmelsene i artikkel 18(4). Dersom stoffet ikke brukes på denne måten kan ikke stoffet registreres som et transportert isolert intermediat, men en full registrering kreves av fremstilleren. Virksomhetens bruk av stoffet skal skje uten at personer kommer i kontakt med stoffet eller at det slipper ut i miljøet, ved at det er strengt innesluttet ved tekniske hjelpemidler.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten mottar et stoff som er registrert som et transportert isolert intermediat fra Tizir Titanium & Iron, "filterstøv". Virksomheten bruker stoffet og omdanner det til et annet stoff i sin prosess.

Stoffet leveres inn på en lukket tank i Boliden Odda AS sitt anlegg med tankbil. Fra tanken doseres stoffet ned på et transportbånd som mater stoffet (og andre råmaterialer) inn i røsteovnen, via blant annet en trakt.

Transportbåndet er åpent mot omgivelsene og er ikke innebygget. Doseringen/innmatingen skjer automatisk uten at personer trenger å håndtere stoffet på noen måte.

Under tilsynet var det ikke dosering av stoffet, så det var ikke mulig å vurdere om doseringen/innmatingen skjer uten støving til miljøet.

Under tilsynet fremviste virksomheten to prosedyrer som omhandler filterstøvet. Begge prosedyrene har som formål å sikre "forsvarlig håndtering, forebygge skadelige virkninger av *stråling* på menneskers helse, og bidra til vern av miljøet".

Virksomhetens prosedyrer er mangelfulle da de ikke i tilstrekkelig beskriver hvordan det skal oppnås at håndteringen oppfyller kravene for transporterte intermediater slik at personer ikke eksponeres for stoffet eller at det slipper ut i miljøet.

Vedtak om gebyr

Miljødirektoratet vedtar at BOLIDEN ODDA AS må betale et gebyr på 105 000 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 4 for flerdagstilsyn og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-8.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Miljødirektoratet er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 10. august 2022 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Vedtaket om gebyr kan påklages, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og sendes til Miljødirektoratet innen tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, produktkontrollloven og storulykkeforskriften overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48 produktkontrollloven § 8 og storulykkeforskriften § 4. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av BOLIDEN ODDA AS sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Miljødirektoratets risikobaserte tilsyn.

Fra Miljødirektoratet deltok

- Ole Jakob Birkenes
- Alexander Kristiansen

Fra DSB deltok

- Arne Lærdal

Fra Statsforvaltaren i Vestland deltok

- Magnus Nesse

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende BOLIDEN ODDA AS ble kontrollert under tilsynet:

- Boliden Odda, Ullensvang

Varer kontrollert

Følgende varer ble kontrollert under tilsynet:

- Elektrofilterstøv

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert:

- REACH
- Rapportering av hendelser ihht Storulykkeforskriften
- Internkontroll
- Tanklagring
- Utslipp til vann
- Dumping av sprengstein
- Graving i forurenset grunn
- Transport av farlig gods (I regi av DSB)

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om tiltak for å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker i virksomheter der farlige kjemikalier forekommer (storulykkeforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)
- Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- INST-22929-v.5.0 02.3 Vurdering og varslings ved utslipp til luft, sjø og grunn
- INST-45153-v.1.0 06.2.1 Måleprogram for utslipp til sjø
- INST-59152-v.1.0 03.2 Graving
- 611113-03-RIGm-NOT-002_rev00_Overvåkingsprogram
- INST-21485-v.3.0 Group Instruction REACH Management
- Rapport tanksikkerhet 2017
- ES_Sulphuric_acid_all
- Instruks for Tizir ESP støv
- Generell prosedyre for strålekilder

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

Boliden er i gang med en stor utvidelse av virksomheten. I den forbindelse er det omfattende grave og byggevirksomhet.

Dumping av sprengstein

I forbindelse med utsprengning av fjellhaller har Boliden fått tillatelse til å dumpe sprengstein i Sørfjorden. Arbeidet er fulgt med turbiditetsmålinger, sedimentfeller og det er tatt vannprøver. Det har vært noen enkeltstående turbiditetsmålinger med forhøyede verdier, men ellers generelt lave verdier.

Transport av farlig gods

Boliden transporterer skjærstein til fra havn til deponi i fjellhall. Det har tidligere vært noe støving fra denne transporten. Rutinene er lagt om for å lukke lasten helt inne.

Dere har anledning til å kommentere på rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Miljødirektoratet innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på miljodirektoratet.no, i tråd med offentlighetsloven.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Einar Knutsen
seksjonsleder

Ole Jakob Birkenes
tilsynsleder

Kopi til:

- Ullensvang kommune
- Statsforvaltaren i Vestland
- DSB